

Guía Docente				
Datos Identificativos				2020/21
Asignatura (*)	Economía da Empresa	Código	662G01010	
Titulación	Grao en Turismo			
Descritores				
Ciclo	Período	Curso	Tipo	Créditos
Grao	2º cuatrimestre	Primeiro	Formación básica	6
Idioma	CastelánGalego			
Modalidade docente	Híbrida			
Prerrequisitos				
Departamento	Economía			
Coordinación	Mariz Perez, Rosa	Correo electrónico	rosa.mariz@udc.es	
Profesorado	Mariz Perez, Rosa	Correo electrónico	rosa.mariz@udc.es	
Web				
Descrición xeral	O obxectivo principal desta materia é que o alumno observe a realidade empresarial do sector turístico, interpretea e poida extraer conclusións, tanto operativas coma estratéxicas. O contido da materia estrutúrase en catro partes. Na primeira parte analízanse os conceptos básicos acerca da empresa, o empresario e o ámbito empresarial. Na segunda parte abórdanse aspectos fundamentais sobre a dirección de empresas e a organización e na última se delimita a función financeira.			

Plan de continxencia

El siguiente esquema se aplicará a los alumnos del grupo presencial.

1. Modificacións nos contidos

Non

2. Metodoloxías

*Metodoloxías docentes que se manteen

Estudo de casos, traballo tutelado e presentacións oráis

*Metodoloxías docentes que se modifican

Elimínase o exame.

3. Mecanismos de atención personalizada ao alumnado

Tutorías a través de Teams

4. Modificacións na avaliación

Si a situación vixente permite o desenvolvemento normal das aulas e actividades de forma presencial, o sistema de avaliación e as metodoloxías a empregar serán as descritas máis arriba (escenario 1: 20% estado de casos y participación na aula, 20% exposición oral, 20% traballo tutelado e 40% exame tipo test). Todas estas actividades tendrán lugar na aula física (ou, en el caso de que o centro diseñe un sistema híbrido no que ás veces os estudantes teñan actividades/clase presencial e, outras, online, tamén se empregará este esquema de avaliación sempre que sexa posible celebrar o exame en modo presencial).

Plan de contingencia:

Si non fora posible polas circunstancias, celebrar o exame de modo presencial e se instaurara un sistema remoto de enseñanza, o sistema de avaliación pasaría a axustarse ao seguinte esquema (Escenario 2):

1. Estudo de casos e participación na aula: 25%
2. Presentación oral: 25%
3. Traballo tutelado: 50%.

Neste caso (escenario 2) todas as metodoloxías e actividades pasarán á modalidade online e os estudantes as enviarán a través de Moodle ou Teams, seguindo as indicacións do profesor. As aulas terán lugar tamén a través de Teams no mesmo horario que se estableceu para as clases presenciales.

Esta estrutura (xa sexa o escenario 1 ou o 2) emplearase tanto para a primeira como para a segunda oportunidade e tanto para os estudantes a tempo completo como para os de tempo parcial.

Notas para a segunda oportunidade:

Para a segunda oportunidade (xullo), o estudante que non superase a materia na primeira oportunidade debe realizar o exame na data establecida e pode revisar/mellorar ou realizar as actividades dos outros tres componentes da avaliación. No caso de que só sexa posible a modalidade online, o sistema de avaliación será o descrito no escenario 2 (Plan de Continxencia); o estudante entregará a través de Teams/Moodle os tres componentes da avaliación (cuando menos unha semana antes da data do exame oficial da segunda oportunidade) e realizará a presentación dos mesmos a través de Teams (para o cual, deberá contactar co profesor para establecer día e hora).

Os alumnos da modalidade online temen o seu propio esquema de metodoloxías, avaliación e atención personalizada:

1. Modificacións nos contidos

Non

2. Metodoloxías

*Metodoloxías docentes que se manteen

Estudo de casos, traballo tutelado e presentacións oráis

*Metodoloxías docentes que se modifican

Elimínase o exame.

3. Mecanismos de atención personalizada ao alumnado

Tutorías a través de Teams

4. Modificacións na avaliación

Si a situación vixente permite o desenvolvemento normal das aulas e actividades de forma presencial, o sistema de avaliación e as metodoloxías a empregar serán as descritas máis arriba (escenario 1: 20% estado de casos -con presentación del mismo- e participación na aula virtual, 20% traballo tuteado -con exposición- e 60% examen presencial tipo test). Estas actividades terán lugar na aula virtual -Teams- e se empregará este esquema de avaliación sempre que sexa posible celebrar o exame en modo presencial).

Plan de contingencia:

Si non fora posible polas circunstancias, celebrar o exame de modo presencial o sistema de avaliación pasará a axustarse ao seguinte esquema (Escenario 2):

1. Estudo de casos e participación na aula: 25%
2. Presentación oral: 25%
3. Traballo tutelado: 50%.

Neste caso (escenario 2) todas as metodoloxías e actividades se pasarán á modalidade online e os estudantes as enviarán a través de Moodle ou Teams, seguindo as indicacións do profesor.

Esta estrutura (xa sexa o escenario 1 ou o 2) emplegarase tanto para a primeira como para a segunda oportunidade e tanto para os estudantes a tempo completo como para os de tempo parcial.

Notas para a segunda oportunidade:

Para a segunda oportunidade (xullo), o estudante que non superase a materia na primeira oportunidade debe realizar o exame na data establecida e pode revisar/mellorar ou realizar as actividades dos outros componentes da avaliación. No caso de que non sexa posible realizar o examen presencialmente, o sistema de avaliación será o descrito no escenario 2 (Plan de Continxencia); o estudante entregará a través de Teams/Moodle os tres componentes da avaliación (cuando menos unha semana antes da data do exame oficial da segunda oportunidade) e realizará a presentación dos mesmos a través de Teams (para o cual, deberá contactar co profesor para establecer día e hora).

Competencias / Resultados do título	
Código	Competencias / Resultados do título
A2	Analizar a dimensión económica do turismo.
A5	Converter un problema empírico nun obxecto de investigación e elaborar conclusións.
A6	Ter unha marcada orientación de servizo ao cliente.
A10	Xestionar os recursos financeiros.
A11	Definir obxectivos, estratexias e políticas comerciais.
A12	Dirixir e xestionar (management) os distintos tipos de entidades turísticas.
A13	Manexar técnicas de comunicación.
A26	Planificar e xestionar os recursos humanos das organizacións turísticas.
B1	Capacidade de análise e síntese.
B2	Comunicación oral e escrita en lingua nativa.
B3	Resolución de problemas.
B4	Razoamento crítico.
B5	Compromiso ético.
B6	Aprendizaxe autónoma.
B7	Adaptación a novas situacións.
C1	Expresarse correctamente, tanto de forma oral coma escrita, nas linguas oficiais da comunidade autónoma.
C2	Dominar a expresión e a comprensión de forma oral e escrita dun idioma estranxeiro.
C3	Utilizar as ferramentas básicas das tecnoloxías da información e as comunicacións (TIC) necesarias para o exercicio da súa profesión e para a aprendizaxe ao longo da súa vida.
C4	Desenvolverse para o exercicio dunha cidadanía aberta, culta, crítica, comprometida, democrática e solidaria, capaz de analizar a realidade, diagnosticar problemas, formular e implantar solucións baseadas no coñecemento e orientadas ao ben común.
C5	Entender a importancia da cultura emprendedora e coñecer os medios ao alcance das persoas emprendedoras.
C6	Valorar criticamente o coñecemento, a tecnoloxía e a información dispoñible para resolver os problemas cos que deben enfrontarse.
C7	Asumir como profesional e cidadán a importancia da aprendizaxe ao longo da vida.
C8	Valorar a importancia que ten a investigación, a innovación e o desenvolvemento tecnolóxico no avance socioeconómico e cultural da sociedade.

Resultados da aprendizaxe			
Resultados de aprendizaxe	Competencias / Resultados do título		
	Básicas e xerais		B1 B2 B3 B4 B5 B6 B7
Transversais / Nucleares			C1 C2 C3 C4 C5 C6 C7 C8

Específicas	A2		
	A5		
	A6		
	A10		
	A11		
	A12		
	A13		
	A26		

Contidos	
Temas	Subtemas
TEMA 1: A empresa e o empresario.	1.1 A empresa como realidade económica e social. 1.2 Concepto de empresa. 1.3 Os elementos da empresa. 1.4 Funcionamento da empresa. Areas básicas. 1.5 Os obxetivos da empresa. 1.6 A responsabilidade social da empresa: RSC a ética dos negocios. 1.7 O empresario.
Tema 2: A empresa. Comportamento	2.1 A empresa como nexos de contratos 2.2. Supostos de conducta/comportamento 2.3 Tipos de empresas
TEMA 3: O entorno empresarial.	3.1 Os factores do entorno xeral. 3.2 Os factores do entorno específico. 3.3 O análise DAFO e 5 formas de Porter 3.4 A extratexia competitiva da empresa. 3.5 A responsabilidade social e medioambiental. 3.6 O marco xurídico da actividade empresarial.
TEMA 4: Factores de localización e dimensión da empresa.	4.1 Factores de localización. 4.2 A dimensión da empresa. 4.3 Extratexias de crecemento: crecemento interno e externo. 4.4 Cooperación entre empresas. 4.5 A PYME. 4.6 As empresas multinacionais. 4.7 Globalización e deslocalización.
TEMA 5: A Dirección na empresa	5.1 A función directiva: niveis directivos. 5.2 Funcions do proceso directivo. 5.2.1 Planificación: etapas, obxetivos e estratexias. 5.2.2 Organización e estrutura organizativa. 5.2.3 Xestión & dirección. 5.2.4 Control: fases, tipos e ferramentas. 5.3 Estilos de dirección. 5.4 O liderazgo.
Tema 6: O patrimonio da empresa e os seus Estados Financieros.	6.1 Patrimonio. 6.2 Elementos patrimoniais. 6.3 Clasificación do patrimonio: o balance de situación. 6.4 A conta de perdas e ganancias.

Tema 7: Subsistema Financeiro	<p>7.1 A función financeira.</p> <p>7.2 Definición e clases de recursos financeiros.</p> <p>7.3 A financiación externa a curto prazo.</p> <p>7.4 A financiación externa a longo prazo.</p> <p>7.5 Financiación interna e autofinanciación.</p> <p>7.6 Os proxectos de inversión.</p> <p>7.7 Criterios de selección de inversións: métodos (VAN y TRI)</p>
Tema 8: A empresa turística.	<p>8.1 Definición da empresa turística.</p> <p>8.2 O empresario turístico.</p> <p>8.3 O entorno da empresa turística.</p> <p>8.4 O sector turístico.</p> <p>8.5 Tipos de empresas turísticas.</p> <p>8.6 Empresas de transportes.</p> <p>8.7 Empresas de aloxamento.</p> <p>8.8 Empresas de distribución: as axencias de viaxe.</p>

Planificación				
Metodoloxías / probas	Competencias / Resultados	Horas lectivas (presenciais e virtuais)	Horas traballo autónomo	Horas totais
Traballos tutelados	A2 A5 A6 A10 A11 A12 A13 A26 B1 B2 B3 B4 B5 B6 B7 C1 C3 C5 C6 C7 C8	11	30	41
Sesión maxistral	A2 A5 A6 A10 A11 A12 A13 A26 B1 B2 B4 B5 C2 C6	25	42.5	67.5
Presentación oral	A2 A5 A6 A10 A11 A12 A13 A26 B1 B2 B4 C1 C3	2	2	4
Estudo de casos	A2 A5 A6 A10 A11 A12 A13 A26 B1 B2 B3 B4 B5 B6 B7 C1 C4	11	20.5	31.5
Proba obxectiva	A2 A5 A6 A10 A11 A12 A13 A26 B1 B2 B3 B4 C1 C6	2	2	4
Atención personalizada		2	0	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientativo, considerando a heteroxeneidade do alumnado

Metodoloxías	
Metodoloxías	Descrición
Traballos tutelados	<p>A partir dos temas abordados nas sesións maxistrais propoñerase a realización de traballos que consistirá na creación dunha oportunidade turística o de lecer.</p> <p>O traballo desenvolverase polo alumnado, atendendo ás indicacións que se proporcionen a través da atención personalizada do profesor aos diferentes grupos.</p> <p>Para a realización destes traballos tomaranse como referencia os materiais básicos e complementarios da materia.</p>

Sesión maxistral	Explicaranse os contidos que conforman o marco teórico da materia mediante a exposición oral, guiada co uso de presentacións, medios audiovisuais e cuestións dirixidas ao alumnado coa finalidade de favorecer a súa aprendizaxe.
Presentación oral	Consistirá na exposición oral do traballo tutelado (ou parte) realizado ao longo do curso, así como de unha parte da teoría ou contido básico da materia O traballo será exposto nas datas establecidas.
Estudo de casos	As actividades de estudo de casos tratarán sobre situacións reais centradas no ámbito turístico. Deste xeito, o alumno aplicará os coñecementos adquiridos durante as sesións maxistras mediante a participación activa e alcanzará un maior coñecemento da realidade. Para valorar a asistencia ás clases, as devanditas actividades poden ser realizadas en calquera día, hora e non necesitan de aviso previo ao alumnado.
Proba obxectiva	Realización dun exame final a través dunha proba escrita que versará sobre aspectos teóricos, prácticos ou teórico-prácticos correspondentes aos temas desenvolvidos na aula.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballos tutelados Estudo de casos	A atención personalizada que se describe en relación a estas metodoloxías concíbese como aqueles momentos de traballo presencial do alumno e profesor. Por este motivo, a participación do alumnado é obrigatoria. A forma e o momento en que sexan desenvolvidos indícarase en relación a cada actividade ao longo do curso segundo o plan de traballo da materia. No caso dos alumnos do grupo online, a atención sempre será a través de Teams no horario establecido polo profesor

Avaliación

Metodoloxías	Competencias / Resultados	Descrición	Cualificación
Traballos tutelados	A2 A5 A6 A10 A11 A12 A13 A26 B1 B2 B3 B4 B5 B6 B7 C1 C3 C5 C6 C7 C8	Valorarase a orixinalidade, o rigor metodolóxico, a profundidade do contido e a utilización de fontes documentais axeitadas.	20
Estudo de casos	A2 A5 A6 A10 A11 A12 A13 A26 B1 B2 B3 B4 B5 B6 B7 C1 C4	En relación co estudo de casos valorarase: A comprensión da situación presentada considerando a diversidade e complexidade dos factores que inciden no ámbito turístico. A profundidade da análise atendendo ao marco teórico traballado na materia. A capacidade de síntese e de adecuación das propostas de acción como resposta á situación presentada.	20
Proba obxectiva	A2 A5 A6 A10 A11 A12 A13 A26 B1 B2 B3 B4 C1 C6	Para aprobar a materia é imprescindible que o alumno alcance un mínimo de 4 puntos sobre 10 no exame final.	40
Presentación oral	A2 A5 A6 A10 A11 A12 A13 A26 B1 B2 B4 C1 C3	Valorarase a claridade das opinións expostas en relación ás lecturas, a resolución de casos e a exposición dos traballos tutelados realizados ao longo do curso.	20

Observacións avaliación

Alumnos en grupo presencial:

Si a situación vixente permite o desenvolvemento normal das aulas e actividades de forma presencial, o sistema de avaliación e as metodoloxías a empregar serán as descritas máis arriba (escenario 1: 20% estado de casos y participación na aula, 20% exposición oral, 20% traballo tutelado e 40% exame tipo test). Todas estas actividades tendrán lugar na aula física (ou, en el caso de que o centro diseñe un sistema híbrido no que ás veces os estudantes teñan actividades/clase presencial e, outras, online, tamén se empregará este esquema de avaliación sempre que sexa posible celebrar o exame en modo presencial). Plan de contingencia: Si non fora posible polas circunstancias, celebrar o exame de modo presencial e se instaurara un sistema remoto de enseñanza, o sistema de avaliación pasaría a axustarse ao seguinte esquema (Escenario 2): 1. Estudo de casos e participación na aula: 25%2. Presentación oral: 25%3. Traballo tutelado: 50%. Neste caso (escenario 2) todas as metodoloxías e actividades pasarán á modalidade online e os estudantes as enviarán a través de Moodle ou Teams, seguindo as indicacións do profesor. As aulas terán lugar tamén a través de Teams no mesmo horario que se estableceu para as clases presenciales. Esta estrutura (xa sexa o escenario 1 ou o 2) empregárase tanto para a primeira como para a segunda oportunidade e tanto para os estudantes a tempo completo como para os de tempo parcial.

Notas para a segunda oportunidade: Para a segunda oportunidade (xullo), o estudante que non superase a materia na primeira oportunidade debe realizar o exame na data establecida e pode revisar/mellorar ou realizar as actividades dos outros tres componentes da avaliación. No caso de que só sexa posible a modalidade online, o sistema de avaliación será o descrito no escenario 2 (Plan de Contingencia); o estudante entregará a través de Teams/Moodle os tres componentes da avaliación (cuando menos unha semana antes da data do exame oficial da segunda oportunidade) e realizará a presentación dos mesmos a través de Teams (para o cual, deberá contactar co profesor para establecer día e hora).

Alumnos en grupo online:

Si a situación vigente permite a realización do exame presencial, as metodoloxías a empregar serán as descritas no escenario 1: 20% estudo de casos -con presentación oral do mesmo-, 20% traballo tutelado -tamén con presentación oral- e 60% exame tipo test presencial). En caso contrario, habrá que adaptarse ao seguinte Plan de Contingencia

Plan de contingencia:

Si non fora posible polas circunstancias, celebrar o exame de modo presencial o sistema de avaliación pasaría a axustarse ao seguinte esquema (Escenario 2): 1. Estudo de casos e participación na aula virtual: 25%2. Presentación oral: 25%3. Traballo tutelado: 50%. Neste caso (escenario 2) todas as metodoloxías e actividades serán realizadas online e os estudantes as enviarán a través de Moodle ou Teams, seguindo as indicacións do profesor. Esta estrutura (xa sexa o escenario 1 ou o 2) empregárase tanto para a primeira como para a segunda oportunidade e tanto para os estudantes a tempo completo como para os de tempo parcial. Notas para a segunda oportunidade: Para a segunda oportunidade (xullo), o estudante que non superase a materia na primeira oportunidade debe realizar o exame na data establecida e pode revisar/mellorar ou realizar as actividades dos outros tres componentes da avaliación. No caso de que non sexa posible a realización presencial do exame, o sistema de avaliación será o descrito no escenario 2 (Plan de Contingencia); o estudante entregará a través de Teams/Moodle os tres componentes da avaliación (cuando menos unha semana antes da data do exame oficial da segunda oportunidade) e realizará a presentación dos mesmos a través de Teams (para o cual, deberá contactar co profesor para establecer día e hora).

Fontes de información

Fontes de información	
Bibliografía básica	ARANDA HIPÓLITO, A. (1998): "Dirección financiera para empresas turísticas (Inversión y Financiación)". Ed. Centro de Estudios Ramón Areces S.A. Madrid. CASANUEVA ROCHA, C., GARCÍA DEL JUNCO, J. y CARO GONZÁLEZ, F.J. (2000): "Organización y gestión de empresas turísticas". Pirámide. Madrid. FIGUEROLA PALOMO, M. (1995): "Economía para la gestión de las empresas turísticas". Manual I: "Organización y Financiación". Manual II: "Producción y Comercialización". Ed. Centro de Estudios Ramón Areces, S.A. Madrid. FIGUEROLA PALOMO, M. (1990): "Elementos para el estudio de la economía de la empresa turística". Ed. Síntesis. Madrid. MARTÍN ROJO, I. (2004): "Dirección y gestión de empresas del sector turístico". Pirámide. Madrid. PARRA LÓPEZ, E., CALERO GARCÍA, F. (2006): "Gestión y dirección de empresas turísticas". Mc Graw-Hill. Madrid. SUÁREZ SUÁREZ A.S. (1996): "Curso de introducción a la economía de la empresa". Pirámide. Madrid.

Bibliografía complementaria	AGUIRRE SABADA, A. (1992): "Fundamentos de economía y administración de empresas". Pirámide. Madrid. ARANDA HIPÓLITO, A. (1994): "Gestión técnica-económica de hoteles". Ed. Centro de Estudios Ramón Areces. Madrid. BUENO CAMPOS, E, et all. (1997): " Economía de la empresa. Análisis de las decisiones empresariales". Pirámide. Madrid. CUERVO, A. (1996): "Introducción a la administración de empresas". Civitas. Madrid. DOMÍNGUEZ MACHUCA, J.A., et all. (1990): "El subsistema productivo de la empresa: problemas y fundamentos teóricos". Pirámide. Madrid. KOONTZ, H. y WEHRICH, H. (1994): "Elementos de administración". Mc Graw-Hill. México. PÉREZ GOROSTEGUI, E. (1991): " Economía de la empresa (Introducción)". Ed. Centro de Estudios Ramón Areces. Madrid. SUÁREZ SUÁREZ, A. S. (1998): " Decisiones óptimas de inversión y financiación en la empresa". Pirámide. Madrid.
------------------------------------	---

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Introdución a Economía/662G01002

Introdución ao Turismo/662G01009

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Materias que continúan o temario

Observacións

(*A Guía docente é o documento onde se visualiza a proposta académica da UDC. Este documento é público e non se pode modificar, salvo casos excepcionais baixo a revisión do órgano competente dacordo coa normativa vixente que establece o proceso de elaboración de guías